

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 5Co/126/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8812202900
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 06. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Világiová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2014:8812202900.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Világiovej a členov senátu JUDr. Zlady Simkovej a JUDr. Jany Burešovej v právnej veci žalobcu: BL Telecom debt, s.r.o., so sídlom Šoltésovej 14, Bratislava, IČO: 45 535 108, zast. Advokátska kancelária SOUKENÍK - ŠTRPKA, s.r.o., so sídlom Šoltésovej 14, Bratislava, IČO: 36 862 711, proti žalovanému: Q. K., nar. XX..XX.XXXX, bytom F. XX, B., o zaplatenie 331,94 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou č. k. 10C/80/2012-31 zo dňa 27.03.2013 jednohlasne taktó

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok súdu 1. stupňa.

Náhradu trov odvolacieho konania účastníkom n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh.

Vyslovil, že žalovanému nepriznáva náhradu trov konania.

Rozhodnutie právne odôvodnil podľa ust. §§ 36 ods. 1 veta prvá; 51; 52 ods. 1; 53 ods. 1; 53a ods. 1; 54 ods. 1; 491 ods. 1; 524 ods. 1; 544 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, § 43 ods. 1 zákona č. 610/2003 Z. z. o elektronických komunikáciách.

Konštatoval, že predmetom konania je nárok žalobcu majúci pôvod v zmluve o pripojení a jej dodatku, ktorú uzavrel jeho právny predchodca so žalovaným ako fyzickou osobou. Ide o spotrebiteľskú zmluvu.

Súd prvého stupňa skúmal platnosť dojednania zmluvnej pokuty, ktorej zaplatenia sa žalobca v tomto konaní domáha, pričom dospel k záveru, že formulár „Dodatok k zmluve o pripojení“ bol spoločnosťou T-Mobile Slovensko, a.s., vyhotovený vopred. Žalovaný tento štandardný formulár tohto operátora ako dodávateľa podpísal bez možnosti ovplyvniť text formuláru, ktorý v bode 2. Zmluvy obsahuje vopred naformulovaný jednostranný záväzok žalovaného ako účastníka v prípade porušenia niektorej z jeho povinností a následného vypojenia SIM karty, uhradiť zmluvnú pokutu vo výške 331,94 eur. Pre prípad porušenia povinnosti mobilného operátora ako dodávateľa nie je v dodatku k zmluve o pripojení vôbec dojednaný prípadný nárok žalovaného ako spotrebiteľa na zaplatenie zmluvnej pokuty mobilným operátorom ako dodávateľom.

Z uvedeného je zrejmé., že zmluvná pokuta v danom prípade len jednostranne zaťažuje spotrebiteľa pre prípad porušenia jeho povinností a tak spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, ktorého povinnosťou je zotrvať v zmluvnom vzťahu s mobilným operátorom po dobu 24 mesiacov a platiť mu cenu služieb včas.

Žalovaného zaťažuje povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu v rovnakej výške bez ohľadu na to, kedy v priebehu zmluvnej viazanosti poruší niektorú (hociktorú) zo svojich zmluvných povinností.

Súd prvého stupňa ďalej konštatoval, že nemal preukázané ani splnenie podmienok pre prípadnú zodpovednosť žalovaného za škodu.

Písomným podaním zo dňa 22.3.2013 žalobca nežiadal zmenu návrhu, avšak v bode 7 uvádza, že jeho právnemu predchodcovi vznikla škoda do výšky dotácie do kúpy mobilného telefónneho zariadenia, ktoré bolo poskytnuté žalovanému, t. j. 99,25 eur.

Vo vzťahu k uvedenému súd prvého stupňa konštatoval, že toto podanie žalobcu nemohol hodnotiť ako zmenu alebo rozšírenie žaloby, dokonca ani ako eventuálny alebo alternatívny petit, keďže žalobca sa naďalej domáha zmluvnej pokuty.

Vychádzajúc z uvedeného a pre neunesenie dôkazného bremena na preukázanie porušenia zmluvnej povinnosti žalovaného súd prvého stupňa žalobu zamietol.

Výrok o trovách konania odôvodnil súd prvého stupňa podľa ust. § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, pričom konštatoval, že nakoľko žalovaný bol v konaní plne úspešný, mal by nárok na náhradu trov konania. Nárok si však neuplatnil a ani mu žiadne trovy nevznikli, preto mu ich nepriznal.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. V odvolaní uviedol, že súd prvého stupňa napriek tomu, že uviedol ustanovenia zákona, ktoré použil pri rozhodovaní v merite veci, neuviedol žiadny konkrétny dôvod, na základe ktorého považuje dojednanie o zmluvnej pokute za neprijateľnú zmluvnú podmienku a v čom žalobca, resp. jeho právny predchodca porušil práva žalovaného. V rozsudku absentuje úvaha súdu, ktorou sa konajúci súd riadil a na základe ktorej dospel k záveru o nerovnováhe v právach a povinnostiach zmluvných strán.

Podľa žalobcu sa súd prvého stupňa nevysporiadal so skutočnosťou, že zmluvná pokuta zabezpečovala jednak zvýhodnenú cenu poskytnutého mobilného zariadenia a jednak benefit, ktorý žalovaný získal v prípade, ak sa zaviazal na užívanie služieb žalobcu, resp. jeho právneho predchodcu počas 24 mesiacov. Aplikáciou argumentov prvostupňového súdu možno dôjsť k záveru, že dojednanie akejkoľvek zmluvnej pokuty pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti zo strany spotrebiteľa je dojednaním absolútne neplatným, nakoľko naň súd prihliada ex offo. Súd prvého stupňa poskytuje predmetným rozsudkom ústavne nekonformný výklad ustanovení Občianskeho zákonníka zasahujúci do zásady zmluvnej slobody, na ktorej je postavené súkromné právo SR a žalobcovi znemožňuje výkon podnikateľskej činnosti z dôvodu absolútneho zákazu zabezpečovať plnenie povinností žalovaného prostredníctvom zmluvnej pokuty. Dojednanie zmluvnej pokuty je len zabezpečenie prospechu poskytnutého žalovanému. Uplatnenie práva na zaplatenie zmluvnej pokuty ako subsidiárneho práva, ktoré vzniklo žalobcovi až porušením primárnej povinnosti žalovaným - platiť cenu poskytnutých služieb riadne a včas, nemožno považovať za nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán. Súd prvého stupňa na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, a nesprávne vec právne posúdil, keď sa dostatočne nevysporiadal so zvýhodnenou cenou mobilného telefónu a hodnotou benefitu, ktorý bol zabezpečený zmluvnou pokutou. Pokiaľ súd prvého stupňa konštatoval, že žalobca riadne netvrdil a nepreukázal porušenie povinnosti žalovaným, žalobca riadne tvrdil, že žalovaný bol povinný zaplatiť zmluvnú pokutu z dôvodu nedodržania povinnosti zotrvať v zmluvnom vzťahu počas celej doby viazanosti. Žalobca v žalobe riadne špecifikoval povinnosť, ktorú žalovaný porušil. Žalobca uniesol povinnosť tvrdenia a preukázal právo na zaplatenie zmluvnej pokuty.

Poukazujúc na rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 9Co/31/2012-157 zo dňa 19.03.2013 žalobca namietal, že zmluvná pokuta je peňažná čiastka, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi v prípade, že nesplní zmluvnú povinnosť, a to bez ohľadu na to, či porušením povinnosti vznikla veriteľovi škoda. Veriteľ nemusí preukazovať vznik ani výšku škody. Právo na zaplatenie zmluvnej pokuty vzniká aj v prípade, že spotrebiteľ poruší svoju povinnosť aj za posledný mesiac doby viazanosti, Primeranosť zmluvnej pokuty v spotrebiteľskej zmluve sa skúma z hľadiska uhradzovacej a sankčnej funkcie. Súd môže označiť dojednanie o zmluvnej pokute v spotrebiteľskej zmluve za neprijateľné len vtedy, keď výška dohodnutej zmluvnej pokuty neprímerane presahuje plnenie, ktoré spotrebiteľ na základe zmluvy dostal, ale by bol dostal, keby nedošlo k zániku zmluvy. Ak je zmluvná pokuta primeraná v čase uzavretia zmluvy, nemôže neskoršie porušenie zmluvnej povinnosti účastníkom zmluvy postihované zmluvnou pokutou spôsobiť neplatnosť dohody o zmluvnej pokute bez ohľadu na to, v ktorom časovom okamihu po uzavretí zmluvy k tomu došlo. Ak výška dojednanej zmluvnej pokuty v čase uzavretia zmluvy je primeraná výške zabezpečovanej sumy, ako aj výške zodpovedajúcej súhrnu prípadných škôd, ktoré možno očakávať v prípade porušenia zmluvnej povinnosti, nie sú splnené podmienky pre záver o neprijateľnej zmluvnej podmienke podľa ust. § 53 ods. 4 písm. k), ods. 5 Občianskeho zákonníka. Pre záver o neprímeranosti zmluvnej podmienky upravujúcej sankciu za neplnenie záväzku nestačí len záver o tom, že táto zmluvná podmienka nebola individuálne dojednaná.

Na základe uvedeného žalobca žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovie a zaviazhe žalovaného nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania.

Písomným podaním z 21.05.2013 oznámilo Občianske združenie slovenských spotrebiteľov AZ, so sídlom v Skalici, zastúpené advokátom JUDr. Jozefom Kempom svoj vstup do konania ako vedľajšieho účastníka na strane žalovaného.

Združenie žiadalo zaslať návrh na začatie konania s príslušnými prílohami, prípadne vyjadreniami účastníkov a uplatnilo si náhradu trov konania.

Združenie zároveň v podaní uviedlo, že v prípade, ak do tohto konania ku dňu 30.04.2013 vstúpil už iný vedľajší účastník na strane žalovaného, netrvá na vstupe do tohto konania a v prípade, ak je konanie vo veci už skončené, a teda doň nie je možné vstúpiť, je postačujúce, ak bude združeniu skončenie konania oznámené prostredníctvom elektronickej pošty.

Súd prvého stupňa doručil odvolanie žalobcu žalovanému a združeniu spolu s rozsudkom.

Krajský súd v Prešove ako odvolací súd v rámci svojich kompetencií vyplývajúcich mu z ustanovenia § 10 ods. 1 O.s.p. preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad uvedených v ustanovení § 212 O.s.p. vo veci nenariadil odvolacie pojednávanie, čo je v súlade s ustanovením § 214 ods. 1, 2 O.s.p. s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozhodnutia oznámil na úradnej tabuli súdu dňa 03.06.2014 a zistil, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len neprijateľná podmienka) (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzavretia zmluvy, t. j. ku 09.12.2006).

Zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie (§ 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Odvolací súd po preskúmaní spisu zistil, že súd prvého stupňa na základe vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec správne právne posúdil. Na týchto správnych skutkových

zisteníach a posúdení sa nič nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania. Odvolací súd sa plne stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa, ako aj s dôvodmi tam uvedenými.

Odvolací súd k odvolacím námietkam žalobcu len na doplnenie uvádza:

Vo vzťahu k odvolacej námietke žalobcu, že súd prvého stupňa napriek tomu, že uviedol ustanovenia zákona, ktoré použil pri rozhodovaní v merite veci, neuviedol žiadny konkrétny dôvod, na základe ktorého považuje dojednanie o zmluvnej pokute za neprijateľnú zmluvnú podmienku, v čom žalobca, resp. jeho právny predchodca porušil práva žalovaného a že v rozsudku absentuje úvaha súdu, ktorou sa konajúci súd riadil a na základe ktorej dospel k záveru o nerovnováhe v právach a povinnostiach zmluvných strán, odvolací súd konštatuje, že táto odvolacia námietka je nedôvodná.

Súd prvého stupňa v odôvodnení napadnutého rozsudku náležite vysvetlil dôvod, na základe ktorého považuje dojednanie o zmluvnej pokute za neprijateľnú zmluvnú podmienku. Vychádzal pritom z konštatovania, že pre zmluvné dojednanie o zmluvnej pokute zákon obligatórne predpisuje písomnú formu, ktorej nevyhnutnou náležitosťou je uvedenie výšky pokuty, prípadne aspoň určenie spôsobu, akým bude stanovená. Určenie výšky pokuty je zásadne vecou vzájomnej dohody účastníkov tohto dojednania. Občiansky zákonník ani Obchodný zákonník nijako neobmedzujú maximálnu výšku zmluvnej pokuty. Pri dojednaní jej výšky by mali zmluvné strany dbať iba o súlade dohody o zmluvnej pokute s niektorými všeobecnými požiadavkami zákona, predovšetkým s ustanovením § 39 Občianskeho zákonníka, t. j. súlad právneho úkonu s dobrými mravmi.

Súd prvého stupňa ďalej vychádzal z ustanovenia § 53a ods. 1 Občianskeho zákonníka a konštatoval, že uvedené ustanovenie zakazuje dodávateľovi používať zmluvnú podmienku, ktorá bola právoplatne súdom vyhlásená za neprijateľnú.

Dôvodom vyplývajúcim z odôvodnenia napadnutého rozsudku, pre ktorý súd prvého stupňa považoval „dojednanie“ o zmluvnej pokute za neprijateľnú zmluvnú podmienku, je okolnosť, že Dodatok k zmluve o pripojení bol vyhotovený vopred. Išlo o štandardný formulár, ktorého obsah (text) žalovaný ovplyvniť nemohol. Text formuláru obsahuje v bode 2. Zmluvy vopred naformulovaný jednostranný záväzok žalovaného v prípade porušenia niektorej z jeho povinností uhradiť zmluvnú pokutu vo výške 331,94 eur, pričom pre prípad porušenia povinností zo strany dodávateľa (žalovaného) v dodatku k zmluve vôbec nebol dojednaný prípadný nárok žalovaného na zaplatenie zmluvnej pokuty zo strany mobilného operátora.

Vo svetle uvedeného preto nemôže vzniknúť akákoľvek pochybnosť o tom, že takéto „dojednanie“ spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán.

Vychádzajúc z odvolacích námietok žalobcu, odvolací súd konštatuje, že žalobca v priebehu konania, a to ani pred súdom prvého stupňa a ani v rámci odvolacieho konania, nepreukázal, že žalovaný ako spotrebiteľ mal reálnu možnosť voľby a prispôbenia si zmluvných podmienok pri výbere produktu žalobcu podľa vlastných možností a podmienok. Žalobca teda napriek svojim argumentom nepreukázal, že by v danom prípade bola jednoznačne zabezpečená individuálnosť dohody medzi ním a žalovaným, kedy by žalovaný ako spotrebiteľ mal možnosť ovplyvniť obsah zmluvných podmienok.

Zmluvná pokuta je zjavne v štandardnej formulárovej zmluve. Podľa názoru odvolacieho súdu existuje dôvodný predpoklad, hraničiaci s istotou, že vzhľadom na množstvo spotrebiteľov by žalobca sotva zvládol s takýmto množstvom spotrebiteľov osobitne vyjednávať prostredníctvom svojich zamestnancov všetky zložky zmluvy a sotva by uveril, že žalobca už vopred predvídal, že žalovaný bude súhlasiť so zmluvnou pokutou pre prípad porušenia zmluvných povinností v žalobcom určenej výške. Preto podľa odvolacieho súdu žalobca zmluvnú pokutu predformuloval do Dodatku.

Žalobca nepreukázal, že by v danom prípade bola jednoznačne zabezpečená individuálnosť dohody medzi účastníkmi, čím neunesol dôkazné bremeno. Osobitné vyjednanie zmluvnej podmienky totiž znamená, že spotrebiteľ si osobitne vymieňuje nejakú zmluvnú klauzulu, ktorá má pre neho osobitný význam.

Žalobca si v danom prípade zmluvnou pokutou zabezpečoval záväzok žalovaného zotrvať v zmluvnom vzťahu po určenú dobu, v zmysle Dodatku k zmluve, 24 mesiacov. Pre prípad porušenia povinnosti bola dohodnutá zmluvná pokuta vo výške 331,94 eur.

Odvolací súd k dôvodom zamietnutia nároku žalobcu na zaplatenie zmluvnej pokuty dopĺňa, že „dojednanie“ o zmluvnej pokute požadovalo od žalovaného zaplatiť túto v plnej výške pri porušení akejkolvek povinnosti, čo vyplýva z formulácie v Dodatku: „... najmä výpoveď zmluvy o pripojení ...“.

V súlade s platným právom je možné dojednať zmluvnú pokutu, ktorá obстоjí v rámci súdnej kontroly neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách, a to so zreteľom na povahu, obsah a všetky osobitosti dotknutého právneho úkonu.

Správne postupoval súd prvého stupňa, ak v prípade, že takéto dojednanie preskúmaval, bral do úvahy aj ostatné podmienky a okolnosti, za ktorých bola zmluva uzavretá. Odvolací súd sa stotožnil s názorom prvostupňového súdu, podľa ktorého za rozhodujúce pre vyslovenie záveru o neprijateľnosti podmienok uvedených v zmluvách je potrebné považovať aj tú skutočnosť, že dojednané zmluvné pokuty zaväzovali žalovaného k jej zaplateniu v prípade porušenia zmluvy počas celej doby viazanosti, teda 24 mesiacov. To znamená aj v prípade, ak by si žalovaný plnil svoju povinnosť do času krátko pred uplynutím doby viazanosti, bol by povinný zmluvnú pokutu zaplatiť v plnej výške. Žalobca teda nerozlišoval čas, po ktorý spotrebiteľ plnil, a ktorý zostával do konca doby viazanosti. Spotrebiteľ by bol viazaný rovnako zmluvnou pokutou bez ohľadu na obdobie, za ktoré povinnosť porušil.

Odvolací súd sa rovnako nemôže stotožniť s argumentom žalobcu, že nerovnováha, založená samotným uzatvorením dodatkov, je v prospech spotrebiteľa, s prihliadnutím na výhody, ktoré uzatvorením dodatkov získal. Aj v prípade, že spotrebiteľ, vstupujúci so žalobcom do zmluvného vzťahu získa nejakú výhodu, je nepravdepodobné, že by žalobca ako podnikateľ vyvíjal svoju činnosť za iným účelom, ako za účelom dosiahnutia svojho zisku.

Vo vzťahu k neplatnej zmluvnej podmienke, týkajúcej sa zmluvnej pokuty žalobca nemôže očakávať poskytnutie ochrany a priznanie nároku tam, kde konal v rozpore s právom.

Pokiaľ žalobca ako dodávateľ požaduje od spotrebiteľa sankciu za porušenie jeho zmluvných povinností a požadovaná sankcia je v nepomere k jeho plneniu, je neplatná. Ustanovenia § 53 a nasl. Občianskeho zákonníka sú vyjadrením snahy, aby dodávateľ v spotrebiteľských zmluvách pristupoval k tvorbe podmienok v súlade s dobrými mravmi.

Zmluvné podmienky dohodnuté v spotrebiteľskej zmluve sa môžu odchýliť od podmienok upravených v Občianskom zákonníku len v prospech spotrebiteľa. Akákoľvek dohoda v spotrebiteľskej zmluve, ktorá zhoršuje postavenie spotrebiteľa, alebo ktorou sa spotrebiteľ vopred vzdáva svojich práv, nie je možná. Spotrebiteľské zmluvy by mali byť vyvážené a nemožno akceptovať, aby spotrebiteľ mal menej práv ako dodávateľ.

V súlade s uvedeným preto odvolací súd konštatuje, že prvostupňový súd správne vyhodnotil za neprijateľnú podmienku nárok žalobcu na zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 331,94 eur, pre ktorú nepriznal žalobcovi právo na jej zaplatenie.

Preto odvolací súd napadnutý rozsudok v súlade s ustanovením § 219 Občianskeho súdneho poriadku ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 224 ods. 1 v spojení s ust. § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. V odvolacom konaní neúspešný žalobca nemá právo na náhradu trov konania. V odvolacom konaní úspešný žalovaný si neuplatnil nárok na náhradu trov konania a ani mu žiadne preukázateľné trovy konania nevznikli, preto mu ich odvolací súd nepriznal.

Odvolací súd zároveň konštatuje, že vzhľadom na podanie Občianskeho združenia slovenských spotrebiteľov AZ, Skalica o jeho vstupe do konania ako vedľajšieho účastníka na strane žalovaného prostredníctvom elektronickej pošty vyzval právneho zástupcu združenia JUDr. Jozefa Kempa dňa 06.06.2014 na oznámenie, či vzhľadom na to, že súd prvého stupňa už vo veci rozhodol rozsudkom zo dňa 27.03.2013, ktorý bol právnemu zástupcovi doručený dňa 19.06.2013 a vec je už v odvolacom konaní, trvá na svojom vstupe do tohto konania.

Právny zástupca združenia prostredníctvom elektronickej pošty oznámil odvolaciemu súdu, že z predmetného konania vystupuje.

Na základe uvedeného odvolací súd aj z dôvodu zachovania zásady hospodárnosti konania s Občianskym združením slovenských spotrebiteľov AZ, Skalica ako s vedľajším účastníkom nekonal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.